

Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31373>

Özet

Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i, futbol müsabakalar?nda ya?anan ?iddet olaylar?n?n kaynaklar?na dair taraftarlar?n alg?lar?n? ve görü?lerini ölçmek amacıyla 2020 y?l?nda geli?tirilm?, 25 maddelik be? faktörlü bir ölçme aracıdır. Ölçek, spor medyas?, hakem kararlar?, antrenör/teknik direktörler, taraftar/amigolar ve sporcu davran??lar? gibi farklı potansiyel ?iddet kaynaklar?n? kapsamaktadır. Yapılan Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) sonucunda, ölçe?in toplam varyans?n yakla??k %60'una aç?klayan güçlü bir yapısal geçerli?e sahip oldu?u belirlenmiştir. Ölçe?in genel Cronbach alfa iç tutarlı?k katsay?s? 0.82 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada, futbol ortam?ndaki ?iddetle mücadele stratejilerinin geli?tirilmesinde kritik öneme sahip olan taraftar bak?? aç?s?n? sistematik olarak de?erlendirmek için güvenilir ve geçerli bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Futbol, Futbolda ?iddet, Taraftar görü?leri, Ölçek geli?tirme, Psikometri, Spor sosyolojisi, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Servet Reyhan, R. S. Müniro?lu, A. A. Yetim

[quads id=5]

Amaç

Ölçe?in temel amacı, futbol ortam?nda ?iddetin ortaya ç?k?? nedenlerine dair taraftarlar?n sahip oldu?u alg?lar? ve at?flar? bilimsel yöntemlerle belirlemektir. Bu araç, ?iddet olaylar?n?n birden fazla kaynaktan beslendi?i hipotezi üzerine kurulmu? olup; spor medyas?, saha içi aktörler (hakemler, sporcular, antrenörler) ve di?er taraftar gruplar?n?n rolünü ayrı boyutlarda incelemeyi hedefler.

Geli?tirilen ölçek, elde edilen veriler ??????nda, ?iddeti azaltmaya yönelik alınacak önlemlerde hangi alanlara odaklan?lması gerekti?ine dair somut kanıtlar sunmayı amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle sosyal psikoloji ve spor bilimleri alan?nda, taraftar davran??lar?n?n ve ?iddet alg?lar?n?n derinlemesine ara?tırılması için standart bir ölçüm aracı sağlamaktadır.

Yap? (Ölçülen Yap?)

Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i, futbolda ?iddete neden olan faktörleri taraftar bak?? aç?s?yla ele alan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Ölçek, bu yapıyı

temsil eden be? temel faktörden (boyuttan) olu?maktadır. Bu boyutlar, ?iddetin kayna??na yönelik alg?sal farkl?l?klar? yans?tmaktadır.

Ölçe?in ölçtü?ü be? temel yap?sal boyut ?unlard?:

Faktör 1: Spor Medyas?ndan Kaynaklanan ?iddet (6 Madde)

Faktör 2: Hakem Kararlar?ndan Kaynaklanan ?iddet (5 Madde)

Faktör 3: Antrenör ve Teknik Direktörden Kaynaklanan ?iddet (4 Madde)

Faktör 4: Taraftar ve Amigolardan Kaynaklanan ?iddet (6 Madde)

Faktör 5: Sporcu Davran??lar?ndan Kaynaklanan ?iddet (4 Madde)

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini test etmek amac?yla geni? bir çal??ma grubu üzerinden Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) gerçekleştirilmi?tir. Çal??ma grubu büyüklü?ü belirlenirken, literatürde kabul gören madde say?s?n?n 5 ila 10 kat? kadar veri yeterlili?i kriteri (Bryman ve Cramer, 2001; Pett, Lackey ve Sullivan, 2003) esas al?nm?? ve 2262 ki?ilik bir örneklem büyüklü?üne ula??lm??t?. Bu büyüklü?ün analizler için yeterli oldu?u kabul edilmi?tir.

Veri setinin faktör analizine uygunlu?unu de?erlendirmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) de?eri ve Barlett Küresellik Testi sonuçlar? incelenmi?tir. KMO de?eri .794 olarak bulunmu?, bu de?er Büyüköztürk ve ark. (2008) taraf?ndan belirtilen .60 kesme de?erinin üzerinde ç?km??t?. Ayr?ca Barlett Küresellik Testi anlaml? ($p < .01$) bulunmu?tur. Bu sonuçlar, verilerin faktör analizi için uygun oldu?unu göstermi?tir. Ön uygulamada yer alan 68 madde, faktör yükü 0.40'?n alt?nda kalan, mu?lak veya birden fazla faktöre yük veren maddelerin elenmesiyle 25 maddeye dü?ürülmü?tür. Bu süreç, ölçe?in yap?sal geçerli?ini maksimize etmeyi hedeflemi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, hem toplam puan hem de her bir faktör baz?nda Cronbach alfa iç tutarl?k katsay?s? kullan?larak incelenmi?tir. Ölçe?in toplam puan?na ili?kin güvenilirlik katsay?s? 0.82 olarak hesaplanm??t?, bu de?er ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir.

Faktörlerin ayr? ayr? güvenilirlik katsay?lar? ise literatürdeki kabul edilebilir de?er aral?klar?na uygun bulunmu?tur (Santos, 1999). Faktör bazl? güvenilirlik katsay?lar? ?öyledir: Birinci faktör (Spor Medyas?ndan Kaynaklanan ?iddet) için 0.60, ikinci faktör (Hakem Kararlar?ndan Kaynaklanan ?iddet) için 0.62, üçüncü faktör (Antrenör ve Teknik Direktörden Kaynaklanan ?iddet) için 0.70, dördüncü faktör (Taraftar ve Amigolardan Kaynaklanan ?iddet) için 0.74 ve be?inci faktör (Sporcu Davran??lar?ndan Kaynaklanan ?iddet) için 0.70. Ayr?ca, madde geçerli?ine kan?t sa?lamak amac?yla incelenen madde-toplam test korelasyonlar? yüksek bulunmu? (0.31 ile 0.82

aral???nda), bu da maddelerin ?l?mek istenen ?zelli?i ba?ar?yla ?l?t?ünü kan?tlam???t?r.

Fakt?r Analizi

Yap? ge?erli?ini incelemek ?zere y?r?t?len A?mlay?c? Fakt?r Analizi (AFA) sonucunda, ?l?e?in 25 madde ve 5 fakt?rden olu?an nihai yap?s? belirlenmi?tir. Bu be? fakt?rl? yap?, toplam varyans?n %59.85'ini a?klamaktadır. Bu oran, literat?rde kabul edilen kesme de?erlerinin ?zerinde olup (Tabachnick ve Fidell, 2013), ?l?e?in veri setindeki varyans? y?ksek oranda temsil etti?ini g?stermektedir.

Fakt?rlerin varyans? a?klama oranlar? s?ras?yla ?u ?ekildedir: Birinci fakt?r %17.85, ikinci fakt?r %14.34, ?üçüncü fakt?r %9.89, d?rdüncü fakt?r %9.70 ve be?inci fakt?r %8.08. Bu da??l?m, ?iddet alg?s?n?n en ?ok Spor Medyas?ndan Kaynaklanan ?iddet boyutu taraf?ndan a?kland???n? g?stermektedir. Fakt?rlerin madde da??l?m? ise s?ras?yla 6, 5, 4, 6 ve 4 madde ?eklindedir.

Öl?me Arac?

Test T?r?: Geli?tirme (Öl?ek Geli?tirme ?al??mas?)

Bi?im: ?z Bildirim Öl?e?i

Derecelendirme: 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lm???t?r. Se?enekler (1) **Hi? kat?lm?yorum** ile (5) **Tamamen kat?l?yorum** aral???nda puanlanm???t?r.

Mevcut Diller: T?rk?e

Pop?lasyon Grubu: Futbol Taraftarlar?

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Yeti?kin taraftarlar oldu?u varsay?lmaktadır)

Pop?lasyon Detaylar?: Ge?erlik ve g?venirlik ?al??malar? 2262 ki?ilik geni? bir taraftar grubu ?zerinde ger?ekle?tirilmii?tir.

Test Metodolojisi: Veriler, yap? ge?erli?i i?in A?mlay?c? Fakt?r Analizi (AFA) ve g?venirli?i i?in Cronbach alfa katsay?s? kullan?larak analiz edilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Spor psikolojisi, Futbol taraftar?, ?iddet alg?s?, Medya etkisi, Hakem kararlar?, KMO, Yap?sallık.

[quads id=5]

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Servet Reyhan

Sorumlu Yazar ?leti?im E-postas?: serreyhannn@gmail.com

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Belirtilmemi?tir.

Yaz??ma Adresi: Belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, Reyhan, Müniro?lu ve Yetim taraf?ndan 2020 y?I?nda geli?tirilmemi?tir. Ölçe?in bilimsel çal??malarda kullan?m? için sorumlu yazar Servet Reyhan ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Makalenin orijinal PDF dosyas? ?u ba?lant?dan indirilebilir: [taraftarlarin-futbolda-siddetin-kaynagina-iliskin-gorusleri-olcek-gelistirme-calismasi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Reyhan, S., Müniro?lu, R. S. ve Yetim, A. A. (2020). Taraftarlar?n futbolda ?iddetin kayna??na ili?kin görü?leri: Ölçek geli?tirme çal??mas?. *Spormetre: Beden E?itimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 213-224. (Orijinal makale ba?lant?s?: [dergipark.org.tr](#))

Bryman, A., & Cramer, D. (2001). *Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Windows: A guide for social scientists*. Routledge.

Pett, M. A., Lackey, N. R., & Sullivan, J. J. (2003). *Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research*. Sage Publications.

Büyüköztürk, ?.., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, ?.., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel ara?t?rma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*. Pearson Education.

Santos, J. R. A. (1999). Cronbach's alpha: A tool for assessing the reliability of scales. *Journal of Extension*, 37(2), 1-5.

[quads id=5]

Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Televizyonda ?iddet içeren filmlerin bulunmas? normaldir

Maçlardan önce medyadaki de?erlendirmeler taraftar? ?iddete yönlendirir.

Tak?m?m?n aleyhine karar verdi?inde hakeme bir ?eyler f?rlatmak isterim.

Maç s?ras?nda rakip antrenörün/teknik direktörün ba?ar?s? beni sinirlendirir.

Amigolar ?iddet olaylar?n? ate?liyorlar.

Davran??lar?ndan Kaynaklanan ?iddet

Tuttu?um tak?m?n futbolcusunun agresif tav?rlar? beni tahrik eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM